

werd, of dat de rantsoenen werden ingehouden, of dat de zieken op appèl moesten gaan staan, of dat alle gevangenen op scherpe stenen moesten knielen, of dat zij langer moesten doorwerken, of dat het tot een algemene ranselpartij kwam – niemand wist wat hem in zulk een situatie boven het hoofd hing.

★

Diezelfde onberekenbaarheid der Japanners was het die de functie van kampoudste bij uitstek riskant en daardoor weinig aantrekkelijk maakte. Regel was het dat in een krijgsgevangenenkamp die functie uitgeoefend werd door de hoogste of een der hoogsten in rang. Aanvankelijk was dat een vlag- of opperofficier maar toen uit Indië alle vlag- en opperofficieren (bij de marine: officieren met de rang van kapitein-ter-zee of hoger, bij het leger: officieren met de rang van kolonel of hoger) als leden van de *Special Party* naar Formosa waren afgevoerd, moest een officier met een lagere rang als kampoudste optreden. Dat was geen verplichting. Voelde geen van de aanwezige luitenant-kolonels of kapitein-luitenants-ter-zee er voor of was het algemeen gevoelen onder de krijgsgevangenen dat de aanwezige officieren van die rangen er minder geschikt voor waren, dan viel de functie van kampoudste aan een officier van lager rang toe. Een moeilijke functie! Jegens de Japanners was de kampoudste verantwoordelijk voor alle gedragingen binnen het kamp. Hij nam de Japanse bevelen in ontvangst, hij diende er voor te zorgen dat zij werden uitgevoerd. Deed hij dat niet doeltreffend genoeg, dan kreeg hij met de Japanners, deed hij het stipt, dan kreeg hij veelal met zijn medegevangenen te maken die in hem een dienstklopper gingen zien. Zelf hoefde hij niet te werken – dat wekte vaak jaloezie op. In feite was voor die jaloezie weinig reden, want als er gestraft werd, was de kampoudste vaak het eerste slachtoffer. Trouwens, als er moeilijkheden waren tussen een Japanner of Koreaan en een van zijn medegevangenen, dan diende hij de zaak op te nemen met de Japanse kampcommandant of met diens adjudant of met de commandant der bewakers en maar al te vaak was dan het gevolg dat *hij* de klappen kreeg die voor de medegevangene bestemd waren – vele Japanners schepten er behagen in, de officieren onder de krijgsgevangenen voor de ogen der minderen te vernederen.

De kampoudste diende dus een weerbaar man te zijn, maar weerbaarheid alléén was niet genoeg. Tact, kalmte en opgewektheid waren even-